

In de expo *Construct, ruimte voor verandering* breekt BULK architecten een lans voor architectuur die denkt vanuit constructie en minder focust op invulling

Robuuste architectuur als sleutel tot een veranderende stad

Pakhuizen, kantoren, stapelgebouwen, fabrieken... Wat kunnen we leren van deze gebouwen die op het eerste zicht eenvoudig lijken geconstrueerd? Hun robuuste structuur, maakt hen vaak ideaal voor herbestemming of een nieuwe invulling. Wereldwijde ontwikkelingen, zoals de klimaatverandering en de coronapandemie, tonen hoe snel onze werk- en leefomgeving veranderen. BULK architecten is ervan overtuigd dat meer oog voor constructie bijdraagt aan een veerkrachtige, open stad. De Vlaams Bouwmeester en het Vlaams Architectuurinstituut bestendigen hun onderzoek met een bouwmeesterlabel. Het resultaat kan je vanaf 12 november bewonderen in de tentoonstelling *Construct*.

BWMSTR Label. Construct, ruimte voor verandering
Tentoonstelling | van 12.11.2021 tot 17.04.2022
Opening talk | op 12.11.2021 om 20:00u

Vlaams Architectuurinstituut in De Singel, Antwerpen

Weg van de maatpak-architectuur

De coronapandemie toont hoe snel de organisatie van wonen en werken kan veranderen. Een kantoor zou morgen misschien beter een woongebouw of school zijn, of andersom? Wat betekent klimaatverandering voor de gebouwde omgeving? Als we nog nieuwe gebouwen maken, dan kunnen we maar beter zorgen dat ze een lange levensduur hebben. Gebouwen met een overmaat aan constructie en ruimte zijn volgens BULK architecten het meest geschikt om veranderingen in gebruik op te vangen. Ze bieden een raamwerk voor een circulaire bouweconomie.

Hoe kunnen architecten, ingenieurs, bouwheren, ontwikkelaars, aannemers en overheden bijdragen aan het creëren van een meerwaarde op lange termijn? In *Construct* gaat BULK op zoek naar handvaten voor een veranderende praktijk.

Cadix B6

Eind 2019 diende BULK architecten een voorstel in als antwoord op een ontwerpwedstrijd van AG VESPA voor een multifunctioneel kantoorgebouw B6 in de Cadix-wijk in Antwerpen. Opvallend aan de ontwerpogave is het beknopte programma van eisen dat eerder zones dan ruimtes definieert en een gedetailleerde technische nota met een voorzet voor een staalstructuur voorziet. Cadix B6 moet open staan voor verschillende functies en invullingen

PERSBERICHT

van ruimtes en tegelijk robuust genoeg zijn om toekomstige verbouwingen en toevoegingen te accommoderen. Voor BULK was dit project de accelerator voor hun onderzoek naar robuuste gebouwen en hun rol in een alsmaar sneller veranderende stad. *Construct* was geboren, het bouwmeesterlabel dat BULK ontving, vormde de extra stimulans om het thema verder uit te diepen.

Een matrix met ingrediënten voor robuuste open gebouwen

Naast Cadix B6 selecteerde BULK elf verschillende gebouwen in Vlaanderen, Brussel en Nederland waarbij de structuur veranderingen in invulling en gebruik kan dragen doorheen de tijd. Archiefonderzoek en plaatsbezoeken leggen de basis voor een matrix waarin de elf cases een plek krijgen. De matrix duidt per case een aantal lagen aan die zowel constructie-elementen als de impact van gebruik belichten. Deze lagen vormen samen een basismodel voor een robuust open gebouw.

Cases

- **BAT-fabriek, Molenbeek**
 In de voormalige BAT-fabriek uit 1925 werden nog tot 2001 sigaretten gemaakt. Daarna werd Brussel eigenaar van het complex. De stad nam Assar Architects in de arm om het te verbouwen tot een woon- en werkgebouw. De voormalige fabriek stond op een enclave in de wijk. Ook vandaag nog torent ze uit boven de kleine rijwoningen in de buurt.
- **Boerentoren, Antwerpen**
 De Boerentoren bestaat uit een centraal torenvolume met twee zijvleugels. De onderste drie bouwlagen werden eerst ingenomen door bankkantoren. In de toren zaten appartementen. Later werd de hele toren tot kantoor heringericht. Momenteel wacht de lege Boerentoren op zijn herbestemming tot 'cultuurtoren' onder impuls van de nieuwe eigenaar Fernand Huts.
- **Cosmopolitan, Brussel**
 De Assubeltoren viel als modernistische kantoortoren op tussen de omliggende negentiende-eeuwse warenhuizen. Na enkele jaren van leegstand transformeerden Bogdan & Van Broeck en UTIL Strukturstudies de toren tot een woontoren met kantooruimtes in de plint, genaamd Cosmopolitan.
- **FOMU, Antwerpen**
 In 1911 liet het Blauwhoedenveem uit Amsterdam een monumentaal pakhuis optrekken in een compact bouwblok bij de Scheldekaaien en Zuiderdokken. Na het dempen van de dokken, eind jaren zestig, verloor het pakhuis zijn functie. In 1986 werd het grondig verbouwd tot het fotomuseum FOMU.

PERSBERICHT

- **Glaspaleis, Heerlen (NL)**

Warenhuis Schunck was oorspronkelijk een overdekte, gestapelde marktplaats. Elke verdiepingvloer wordt gedragen door 24 paddenstoelkolommen. Het regelmatige grid wijkt aan één zijde subtiel naar binnen om het zicht op de naburige kerk te behouden. Het gebouw dankt zijn naam aan de iconische glazen vliesgevel. Het Glaspaleis onderging in 2002 een grote transformatie. Sindsdien is het een cultuurhuis.

- **Het Industriegebouw, Rotterdam (NL)**

Het Industriegebouw in Rotterdam biedt ook vandaag nog onderdak aan bedrijven die er ateliers, winkels of kantoren huren. Doorheen de decennia werd het stevig verbouwd en verwaarloosd. De huidige eigenaar probeert het monument stap voor stap in ere te herstellen, zonder daarbij alle wijzigingen terug te draaien.

- **Mijngebouw, Houthalen-Helchteren**

Het hoofdgebouw van de mijn in Houthalen-Helchteren werd in 1938 ontworpen door Joseph André en de tekenateliers van de mijn van Waterschei. Het gebouw heeft een eenvoudige opzet. Binnen een rechthoekige vorm liggen twee verdiepingen met lokalen in een 'ring' rond een dubbelhoog atrium. Daaronder ligt een volledige bouwlaag op het niveau van het maaiveld.

- **Pakhuismeesteren, Rotterdam**

Nadat er een pakhuis was afgebrand werd op dezelfde plek het Pakhuismeesteren gebouwd. Het originele gebouw uit 1937 was een sobere bakstenen monoliet, volledig gesloten en met enkele fraaie details. AWG architecten transformeerde de structuur tot een stedelijk casco dat geschikt is voor verschillende invullingen, zoals een hotel en een markthal.

- **Philips-gebouw SBP, Eindhoven**

Op de 'industrieboulevard' van Philips in Eindhoven staan drie grote witte radiofabrieken. De hele fabriekssite was een hoogbouwenclave in de stad. Toen Philips er eind jaren 1990 vertrok, begon een stapsgewijze transformatie van het terrein en de gebouwen. Hier tonen we de verbouwing van gebouw Anton, naar ontwerp van Diederendirrix architecten.

- **UCO, Gent**

De voormalige zwavelzuurfabriek in Gent was eind negentiende eeuw onderdeel van de UCO-site. Van 1907 tot 1996 deed het gebouw dienst als wasmachinefabriek. Het Wit-Gele Kruis, een organisatie voor thuisverpleging, kocht het in 2009. Archipl Architecten verbouwde het tot een nieuw hoofdkantoor.

- **HBK Hoofdzetel, Antwerpen**

Willy Van Der Meeren ontwierp de hoofdzetel van verzekeringsbank HBK volgens de methode van John Habraken en de Stichting Architecten Research (SAR). Die methode geeft de gebruikers meer vrijheid, maakt duurzaam bouwen mogelijk en stimuleert hergebruik.

Citaten

- *‘Misschien is het meest robuuste gebouw wel het gebouw waarvan de structuur dermate karakteristiek is dat het alle komende generaties inspireert tot herbestemming.’*
- Erik Wieërs, Vlaams Bouwmeester
 - *‘Goeie architectuur moet niet louter interessant willen zijn, het is in de eerste plaats een dienst die een vruchtbare ruimte genereert’*
- Koen Van Bockstal, BULK architecten
 - *‘Veel innovaties focussen op technieken, het interieur of de gevel van een gebouw. Een duurzame constructie en inplanting zijn daarentegen permanent en vormen de aanzet tot veranderend gebruik.’*
- Jasper Ponjee, BULK architecten
 - *‘Architectuur moet vandaag meer aandacht hebben voor mensen en hun activiteiten, voor collectiviteit en voor vrijheid te midden van regels, normen en voorschriften. Robuuste, open gebouwen kunnen daaraan bijdragen.’*
- Jasper Ponjee, BULK architecten
-

BWMSTR Label. Construct, ruimte voor verandering

productie Vlaams Architectuurinstituut, Team Vlaams Bouwmeester en De Singel

curator en scenografie Jasper Ponjee, Tom Verstraeten, BULK architecten

met de steun van Vlaamse Gemeenschap, Team Vlaams Bouwmeester, AG Vespa en IRS Studiebureau

mee mogelijk gemaakt door Vandemoortel en FACIM

tentoonstelling

za 13 november 2021 → zo 17 apr 2022

De Singel, Desguinlei 25, 2018 Antwerpen

open wo → zo / 14 → 19 uur en tijdens avondvoorstellingen tot 22 uur

gratis

opening

vr 12 november 2021 – 20:00u

reserveren op vai.be

perscontact

Vlaams Architectuurinstituut

Egon Verleye - communicatie & PR

T +32 (0)3 242 89 73

egon.verleye@vai.be

BWMSTR Label. Construct, ruimte voor verandering wordt mogelijk gemaakt door:

Het programma van het Vlaams Architectuurinstituut 2020-2021 geniet de steun van:

Reynaers Aluminium, Bulo, Gyproc, Stone, Modular, Febelcem, Wienerberger en Forster Dejong